

Балдинюк О. Д.
к. пед. наук, доцент,
Уманський державний
педагогічний університет
імені Павла Тичини

СОЦІАЛЬНА ДОПОМОГА ЖЕРТВАМ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Феномен насилля становить собою серйозну міждисциплінарну проблему. Причому його вияви вкрай різноманітні. До того ж, залежно від тих чи інших дослідницьких пріоритетів і соціального замовлення, аналізувалися різні аспекти насильницької поведінки над жінкою та дитиною або, принаймні, тісно пов'язані з нею. Цей феномен охоплює фізичну, психологічну і сексуальну сфери. В останньому випадку насилля доповнюється такими термінами, як «домагання», «спокушання» і т.п. Одним словом, у тому чи іншому вигляді, у тих чи інших аспектах феномен насилля був предметом наукового аналізу в усіх гуманітарних дисциплінах і мішенню корекції. Практика останніх років доводить концептуальне осмислення цього питання на державному рівні. Свідченням цього є і сприйняття законодавчої бази, і створення кризових центрів роботи з тими, хто потерпає від насильства в родині.

Насилля – це дії або бездіяльність, які застосовуються примусово однією стороною над іншою з метою фізичного, психічного, сексуального задоволення, що призводить до особистісних порушень і негативних соціальних наслідків [1].

Існування насильства в суспільстві – це значною мірою наслідок так званого «традиційного виховання», коли агресивна поведінка розглядається як єдиний спосіб розв'язання існуючих проблем. За так званого «традиційного виховання» соціалізацію хлопчиків спрямовано не стільки на захист, скільки на прояв агресії щодо оточуючих у критичних ситуацій. Учуть дівчаток в аналогічних випадках терпіти та пристосовуватися.

Найчастіше насильство відбувається в родині та в найближчому соціальному оточенні. Хоча багато випадків домашнього насильства можна розглядати як серйозні і повторювані порушення закону, їх серйозність часто недооцінюється («сімейні конфлікти»), і кривдника рідко притягають до відповідальності. У той же самий час наслідки насильства трагічні: від фізичних ушкоджень до серйозних психологічних і емоційних травм, симптоми психосоматичних розладів і соціальна ізоляція.

З огляду на це, ми можемо сформулювати основне визначення: **«домашнє насильство»** – це повторюваний зі збільшенням частоти цикл фізичного, сексуального, словесного, емоційного і економічного образи по відношенню до свої близьким з метою набуття над ними влади і контролю.

Існує фізичне, психологічне, сексуальне та економічне насильство по відношенню до жінок і дітей.

Дуже часто при сімейному насильстві відбувається використання дітей для встановлення контролю над дорослою жертвою: фізичне або сексуальне насильство над дітьми; використання дітей як заручників; примус дітей до скоєння фізичного та психологічного насильства над дорослою жертвою; боротьба за батьківські права з використанням маніпуляції над дітьми та загроз; використання відвідування дітей для контролю над дорослою жертвою і т.п.

Враховуючи вище сказане, слід зазначити, що в наш час, допомогу жертвам домашнього насильства здійснюють як у спеціалізованих установах: кризові центри для жінок, притулки для жертв насильства, – так і в територіальних установах соціального обслуговування: телефони довіри, центри психолого-педагогічної допомоги населенню, центри соціальної допомоги родині й дітям, що консультують своїх клієнтів з всіх життєвих проблем і надають психотерапевтичну підтримку.

В Україні відбуваються перші спроби запровадження й реалізації певних моделей роботи: превентивної, навчально-тренінгових програм, роботи з правоохоронними органами, організації притулків для жінок, кризових

консультативних центрів, центрів реінтеграції, груп взаємопідтримки чи самодопомоги, психотерапевтичних програм.

Допомога потерпілим від насильства має свою специфіку залежно від того, хто її здійснює, кому її надають, у якій формі буде вона здійснюватися.

Звичайно людині, що пережила домашнє насильство, не надають допомогу в руслі сімейного консультування, тому що це створює почуття, що розкривається секрет, або існує страх, що родина розпадеться; гвалтівник не допускається на зустрічі.

Звернення за професійною психологічною допомогою вимагає певної частки мужності від потерпілого. Іноді з моменту здійснення насильства до моменту звернення за допомогою проходять роки. Грамотна допомога фахівця допоможе конструктивно пережити те, що сталося й перетворитися з «жертви насильства» в «людину, що пережила насильство».

Всі форми, методи й техніки роботи фахівця будуються так, щоб дати жертві насильства можливість зрозуміти, що ніхто не намагається применшувати значення її труднощів і проблем, але саме в них, цих труднощах і проблемах, можна й потрібно шукати й знаходити засоби для поліпшення свого положення. Тим самим клієнта спонукають до пошуку власних ресурсів зміни, у якості яких виступає як його минуле, так і майбутнє, як спогади, так і уява, що допомагають шукати відповіді на проблеми в особистому досвіді [2].

Отже, дана проблематика потребує подальшого психолого-педагогічного вивчення, та удосконалення шляхів профілактики та надання фахової допомоги жертвам домашнього насильства.

Список використаних джерел:

1. Жилінкова І.В. Проблеми правового захисту членів сім'ї // Проблеми насильства в сім'ї: правові та соціальні аспекти. – Х. : Право, 1999. – С. 24–44.
2. Савчук О.М. Стратегії роботи із співзалежними жінками, які зазнають насилля в сім'ї // Практична психологія та соціальна робота. –2003.–№4. – С. 51–60.

Анотація. У тезах розкриваються можливості соціальної допомоги жертвам домашнього насильства.

Annotation. This abstract shows the possibilities of social assistance to victims of domestic violence.